

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการออมและการให้สินเชื่อแก่ประชาชน กล่าวคือธนาคารจะระดมเงินฝากประชาชน โดยให้ดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทนแก่ผู้ฝาก และเงินที่ธนาคารระดมมาได้ก็จะถูกนำไปแสวงหาประโยชน์โดยการให้สินเชื่อแก่ภาคเอกชน และรัฐบาลที่ต้องการเงินทุนกู้ยืม และคิดดอกเบี้ยจากผู้กู้ ซึ่งปกติจะเป็นอัตราที่สูงกว่าอัตราที่ให้แก่ผู้ฝากเงิน ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างผู้กู้กับผู้ฝากเมื่อหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานแล้วก็จะเป็ผลกำไรของธนาคาร

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) เป็นหนึ่งในธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ของประเทศไทยในจำนวนธนาคารพาณิชย์ไทย 13 แห่ง โดยในปี 2544 มีสินทรัพย์รวม 443.57 พันล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 7.8 ของสินทรัพย์รวมของธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งหมด และยังมีปริมาณเงินฝากและเงินให้สินเชื่อคิดเป็นร้อยละ 7.81 และ 9.35 ของเงินฝากและเงินให้สินเชื่อรวมทั้งระบบ (ตารางที่ 1.1)

เมื่อพิจารณาโครงสร้างเงินฝากของธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ ในช่วงปี 2541 – 2544 จะพบว่าธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ มีเงินฝากประจำมากที่สุดเมื่อเทียบกับเงินฝากกระแสรายวันและเงินฝากออมทรัพย์ โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 77.51 ของเงินฝากทั้งหมด (ตารางที่ 1.2) เนื่องจากผู้ฝากเงินประเภทเงินฝากประจำจะได้รับดอกเบี้ยที่สูงกว่าเงินฝากออมทรัพย์ ส่วนเงินฝากกระแสรายวันนั้น ผู้ฝากจะไม่ได้รับดอกเบี้ยเลย ดังนั้นผู้ฝากเงินประเภทนี้จะฝากเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในการทำธุรกิจและการค้าเท่านั้น อย่างไรก็ตามสัดส่วนเงินฝากประจำของธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจาก ร้อยละ 87.31 ของเงินฝากทั้งหมดในปี 2541 เหลือร้อยละ 72.29 และ 67.36 ในปี 2543 และ 2544 ตามลำดับ (ตารางที่ 1.2)

ตารางที่ 1.1 สินทรัพย์รวม เงินฝาก และเงินให้สินเชื่อของธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ เมื่อเปรียบเทียบกับ
กับธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งหมด

ธนาคารพาณิชย์	สินทรัพย์รวม		เงินให้สินเชื่อ		เงินฝาก	
	พันล้านบาท	ส่วนแบ่งตลาด(%)	พันล้านบาท	ส่วนแบ่งตลาด(%)	พันล้านบาท	ส่วนแบ่งตลาด(%)
ธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ	443.57	7.81	345.08	9.35	375.85	7.81
กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ (6 แห่ง)*	4,537.16	79.88	2,974.37	80.58	3,893.36	80.88
กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและขนาดเล็ก (7 แห่ง)**	1,142.16	20.12	716.71	19.42	920.58	19.12
ระบบธนาคาร (13 แห่ง)	5,679.69	100.00	3,691.08	100.00	4,813.94	100.00

หมายเหตุ * ธนาคารกรุงเทพ กรุงไทย กสิกรไทย ไทยพาณิชย์ กรุงศรีอยุธยา และ ทหารไทย

** ธนาคารนครหลวง เอเชีย ไทยธนุ ไทยธนาคาร ยูโอบีรัตนสิน ศรีนคร และสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด

ที่มา : รายงานประจำปี 2544 ธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ

ตารางที่ 1.2 เงินฝากของธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ ณ พ.ศ. 2541-2544

ประเภทเงินฝาก	ปี 2541		ปี 2542		ปี 2543		ปี 2544		เฉลี่ย %
	พันล้านบาท	%	พันล้านบาท	%	พันล้านบาท	%	พันล้านบาท	%	
เงินฝากกระแสรายวัน	3,697	0.92	4,072	1.08	5,898	1.63	7,645	2.03	1.41
ออมทรัพย์	47,537	11.77	63,114	16.77	94,327	26.08	115,044	30.61	21.08
เงินฝากประจำ	352,659	87.31	309,290	82.15	261,406	72.29	253,159	67.36	77.51
- ไม่ถึง 6 เดือน	299,152		238,305		194,568		175,184		
- 6 เดือน - ไม่ถึง 1 ปี	24,099		33,827		28,778		33,010		
- 1 ปี ขึ้นไป	3,218		16,758		38,060		44,965		
- บัตรเงินฝาก	26,190		20,400						
รวมทั้งสิ้น	403,893	100	376,476	100	361,631	100	375,848	100	100

ที่มา : รายงานประจำปี 2541 - 2544 ธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ

เมื่อพิจารณาปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2539-2544 พบว่าปริมาณเงินฝากประจำมีสัดส่วนลดลงเช่นกันกล่าวคือจาก ร้อยละ 78.11 ในปี 2539 เหลือเพียง ร้อยละ 70.30 ในปี 2544 (ตารางที่ 1.3) และเมื่อพิจารณาปริมาณเงินฝากของธนาคารกรุงศรีอยุธยา ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 -2544 ซึ่งมี 8 สาขา ได้แก่ สาขาเชียงใหม่ สาขาประตูช้างเผือก สาขานนช้างคลาน สาขาหนองประทีป เชียงใหม่ สาขาซอยถนนห้วยแก้ว สาขานนมหิดล (สี่แยกหนองหอย) สาขานนโชคนา และสาขาสี่แยกสนามบิน เชียงใหม่ พบว่าเงินฝากโดยรวม และเงินฝากประจำมีปริมาณลดลงโดยในปี 2542 ธนาคารกรุงศรีอยุธยา ทั้ง 8 สาขา มียอดเงินฝากประจำ 4,505.38 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 80.64 ของโครงสร้างเงินฝากทั้งหมดเมื่อเทียบกับปี 2542 และลดลงเหลือเพียง 3,255.77 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 72.01 ของโครงสร้างเงินฝากทั้งหมดในปี 2544 (ตารางที่ 1.4)

ตารางที่ 1.3 ปริมาณเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. 2539-2544

ปี พ.ศ.	เงินฝากกระแสรายวัน		เงินฝากออมทรัพย์		เงินฝากประจำ		เงินฝากรวม	
	พันล้านบาท	ร้อยละของเงินฝากรวม	พันล้านบาท	ร้อยละของเงินฝากรวม	พันล้านบาท	ร้อยละของเงินฝากรวม	พันล้านบาท	ร้อยละ
2539	1.63	3.14	9.74	18.76	40.56	78.11	51.93	100.00
2540	1.11	1.50	12.10	16.31	60.97	82.19	74.18	100.00
2541	0.98	1.25	12.35	15.79	64.90	82.96	78.23	100.00
2542	1.01	1.67	11.87	19.67	47.48	78.66	60.36	100.00
2543	1.09	1.74	15.03	24.00	46.50	74.26	62.62	100.00
2544	1.48	2.28	17.80	27.42	45.64	70.30	64.92	100.00

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ

ตารางที่ 1.4 ปริมาณและสัดส่วนเงินฝากประจำของธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ ในอำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่

หน่วย : ล้านบาท

สาขาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	ปี 2542			ปี 2543			ปี 2544		
	ฝากประจำ	เงินฝาก รวม	ร้อยละ ของเงิน ฝากรวม	ฝาก ประจำ	เงินฝาก รวม	ร้อยละ ของเงิน ฝากรวม	ฝาก ประจำ	เงินฝาก รวม	ร้อยละ ของเงิน ฝากรวม
สาขาเชียงใหม่	1,155.25	1,405.41	82.20	1,089.55	1,345.12	81.00	901.18	1,215.19	74.16
สาขาประตูช้างเผือก	950.36	1,102.50	86.20	1,277.68	1,504.57	84.92	740.49	938.63	78.89
สาขานนช้างคลาน	581.64	708.45	82.10	488.73	603.45	80.99	387.97	507.55	76.44
สาขาหนองประทีป	717.72	905.64	79.25	623.93	809.67	77.06	584.63	791.65	73.85
สาขาย่อยห้วยแก้ว	321.41	405.41	79.28	372.64	479.10	77.78	199.98	283.26	70.60
สาขานนมหิดล	222.45	308.79	72.04	168.79	267.45	63.11	139.35	253.00	55.08
สาขาโชตนา	246.78	345.54	71.42	201.84	305.87	65.99	173.48	295.69	58.67
สาขาสี่แยกสนามบิน	309.77	405.47	76.40	192.02	312.48	61.45	128.69	236.00	54.53
รวม	4,505.38	5,587.21	80.64	4,415.18	5,627.71	78.45	3,255.77	4,520.97	72.01

ที่มา: ธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ สำนักงานภาค 5

ดังนั้น การศึกษาถึงการเลือกใช้บริการเงินฝากประจำของธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 8 สาขา จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง โดยการศึกษาี้ จะทำการศึกษาถึง ปัจจัยที่มีผลทำให้ลูกค้านิยมใช้บริการเงินฝากประจำของธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ ตลอดจนสาเหตุที่ทำให้ปริมาณเงินฝากประจำของธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ มีสัดส่วนลดลงตั้งแต่ ปี พ.ศ.2542 เป็นต้นมา เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผน โยบายในการระดมเงินฝาก ของธนาคารกรุงศรีอยุธยาฯ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาปัจจัยที่ลูกค้าเลือกฝากเงินฝากประจำของธนาคารกรุงศรีอยุธยา ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. ศึกษาสาเหตุที่ทำให้ปริมาณเงินฝากประจำของธนาคารกรุงศรีอยุธยา ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ลดลง

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการระดมเงินฝากของธนาคารกรุงศรีอยุธยา ต่อไป

1.4 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

1. ธนาคารพาณิชย์ หมายถึง ธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ และ หมายรวมถึงสาขานานาชาติต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ ด้วย
2. เงินฝากประจำหรือเงินฝากที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา (Fixed หรือ Time Deposits) หมายถึง เงินฝากที่สามารถถอนคืนได้เมื่อสิ้นกำหนดระยะเวลา และธนาคารจะให้ดอกเบี้ยเงินฝากชนิดนี้ตามกำหนดระยะเวลาที่ฝากคือ 3 เดือน 6 เดือน 12 เดือนหรือมากกว่านี้
3. เงินฝากทวีมงคล หมายถึง เงินฝากประจำชนิดพิเศษ ซึ่งเป็นเงินฝากผูกพันระยะยาว ระยะเวลา 24 เดือน (2 ปี) ผู้ฝากจะได้รับอัตราดอกเบี้ยพิเศษอีก 1% จากอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก 12 เดือน และได้รับการยกเว้นภาษี ณ ที่จ่าย ซึ่งปกติจะเสียภาษี ณ ที่จ่าย 15%
4. เงินฝากสุกมงคล หมายถึง บัญชีเงินฝากประจำแบบผูกพันระยะยาว (60 เดือน) โดยผู้ฝากเงินกับธนาคารจะต้องนำฝากติดต่อกันทุกเดือน ด้วยจำนวนเงินที่เท่ากัน และจะได้รับประโยชน์ตอบแทนมากกว่าเงินฝากประจำทั่วไป คือนอกจากผู้ฝากจะได้รับดอกเบี้ยตามปกติแล้วยังได้รับการยกเว้นภาษีดอกเบี้ยเงินฝากด้วย นอกจากนี้ผู้ฝากจะได้รับสิทธิประโยชน์จากการคุ้มครองในรูปประกันชีวิต ซึ่งให้วงเงินสูงสุดถึง 2.64 ล้านบาท โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้นแล้ว สิทธิดังกล่าวยังคงทอดไปถึงบุตร หากผู้ฝากจากไปก่อนเวลาอันควร บุตรจะได้รับค่าสินไหมทดแทนเป็นรายเดือนในจำนวนเท่ากับจำนวนเงินที่ผู้ฝากจะต้องฝากรายเดือนตามเงื่อนไขจนครบอายุ 22 ปี บริบูรณ์

5. ภาษีดอกเบี้ยเงินฝาก หัก ณ ที่จ่าย หมายถึง ภาษีดอกเบี้ยเงินฝากประจำ (3 เดือน 6 เดือน 12 เดือน หรือ มากกว่า 12 เดือน) หรือ ภาษีดอกเบี้ยเงินฝากออมทรัพย์ที่ได้รับดอกเบี้ย ตั้งแต่ 20,000.- บาทต่อปีขึ้นไป ซึ่งธนาคารพาณิชย์จะหักภาษี ณ ที่จ่าย ดังนี้ คือ

- นิติบุคคล หักภาษีดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 1
- มูลนิธิ/สหกรณ์ หักภาษีดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 10
- บุคคลธรรมดา หักภาษีดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15
- วัด สถานที่ราชการ ไม่หักภาษี

6. ตราสารหนี้ (Debt Securities) หมายถึงตราสารหรือเครื่องมือทางการเงิน เพื่อการกู้ยืมเงินทั้งระยะสั้นและระยะยาว

7. หุ้นกู้ (Corporate Debenture) คือตราสารกู้เงินระยะยาวจากประชาชนทั่วไป มีมูลค่าที่ตราไว้ไม่ต่ำกว่าหน่วยละ 10 บาท เป็นตราสารที่ไม่มีหลักประกัน เงินที่ชำระเป็นค่าหุ้นกู้ถือเป็นเงินที่ให้ผู้ออกหุ้นกู้ยืม ผู้ออกหุ้นกู้จะจ่ายผลตอบแทนในรูปดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ตามระยะเวลาและอัตราที่กำหนด

8. หุ้นกูด้อยสิทธิ (Subordinated หรือ Junior Bond) หมายถึงหุ้นกู้ที่มีสิทธิในการเรียกร้องค้ำประกันน้อยกว่าเจ้าหนี้สามัญ ได้แก่ผู้ฝากเงิน และเจ้าหนี้ทั่วไป หรือที่เรียกว่าหุ้นชั้นรอง